

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/118	18 januari 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 3/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/118 d.d. 18 januari 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

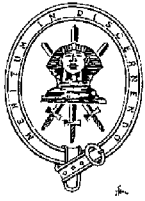
Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

03/96

(Afgesloten 181200A JAN 1996)

Conclusie/voorzicht

De Bosnische regering heeft de vrees uitgesproken dat de algemene verkiezingen die deze zomer in Bosnië-Herzegovina moeten worden gehouden, de resultaten van de "etnische zuiveringen" zullen bestendigen, zo lang er geen voorzieningen zijn getroffen voor de terugkeer van vluchtelingen. Haar pleidooi voor uitstel van die verkiezingen zal echter naar verwachting worden afgewezen.

De Bosnische Kroaten lijken hun inspanningen te intensiveren om in alle door hen gedomineerde gebieden de invloed van de Moslims terug te dringen. Dit tast niet alleen de samenwerking met de Moslims in Federatiekader aan, maar levert ook gevaar op voor nieuwe gewapende confrontaties. Dit kan ook gevolgen hebben voor IFOR.

Hoewel per 13 januari alle -niet door de VN gelegitimeerde- buitenlandse militairen Bosnië-Herzegovina moeten hebben verlaten, zullen in de praktijk bij alle drie "strijdende" partijen nog buitenlandse "vrijwilligers" aanwezig zijn.

De jongste VN-resolutie aangaande oost-Slavonië kan de Kroatische regering uitzicht bieden op voortgang naar vreedzame herintegratie van dat gebied in het Kroatische staatsverband. Onduidelijk is of UNTAES primair verantwoordelijk wordt voor demilitarisering aldaar. Zonder vooruitgang zal de kans op hernieuwde gevechten weer toenemen. Het is onwaarschijnlijk dat Kroatië het op korte termijn op een gewapende confrontatie inzake de toekomst van Prevlaka zal laten aankomen.

Bosnië-Herzegovina

De Bosnische minister van Buitenlandse Zaken Sacirbey heeft gesteld dat het in zijn visie uiterst moeilijk zal zijn om algemene verkiezingen te houden tussen 14 juni en 14 september, zoals is overeengekomen in het vredesverdrag voor Bosnië-Herzegovina. Hij achtte "gedegen voorbereidingen" noodzakelijk teneinde vrije en eerlijke verkiezingen mogelijk te maken. Uit eerdere uitspraken van Sacirbey en andere Bosnische functionarissen blijkt dat zij, vóórdat er verkiezingen worden gehouden, regelingen getroffen willen zien voor een terugkeer van vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen. Indien dit niet haalbaar zou blijken, willen zij in ieder geval garanties dat de stemmen van vluchtelingen worden meegeteld in hun plaatsen van herkomst. Dit zou in de Bosnische visie de

enige methode zijn om te voorkomen dat de "etnische zuiveringen" door de resultaten van algemene verkiezingen worden bestendigd en/of gelegitimeerd.

Hoewel in Dayton is voorzien in een zo spoedig mogelijke terugkeer van de vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen, lijkt het streven van de andere bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina (primair de Serviërs, maar ook de Kroaten) gericht op het behoud van autonome, etnisch zo "zuiver" mogelijke gebieden. Het is tegen die achtergrond onwaarschijnlijk dat zij in de praktijk volledig zullen meewerken aan deelname door (Moslim)vluchtelingen aan de verkiezingen in hun oorspronkelijke woonplaatsen.

Recente berichten wijzen erop dat het eerder gemelde incident bij Jelah, ten zuiden van Doboj, waar Kroatische en Moslim-militairen onlangs bijna slaags raakten, het gevolg was van het feit dat de lokale Kroatische autoriteiten uit delen van omringende regio's een eigen, exclusief Kroatische, gemeente Usora hebben samengesteld. Vervolgens hebben de Bosnische strijdkrachten (ABiH) eenheden naar de betreffende regio overgebracht, waarschijnlijk met als doel het Bosnische gezag te herstellen. Zoals reeds eerder gemeld, is een treffen door IFOR voorkomen. Ook elders in centraal-Bosnië is sprake van Kroatische pogingen de invloed van Moslims te reduceren. Zo heeft [REDACTED] gemeld dat de (Kroatische) machthebbers in Zepce (ten zuiden van "Usora") de bewegingsvrijheid van de Moslim-minderheid hebben beperkt. Ook verhinderen Kroaten in Jajce, een stad die enkele maanden geleden door Kroatische eenheden is veroverd op de Serviërs maar vóór de oorlog 39% Moslims en 35% Kroaten telde, Moslim-vluchtelingen naar deze stad terug te keren.

Al deze meldingen wijzen erop dat de Bosnische Kroaten niet alleen in de traditioneel door hen gedomineerde gebieden (Vitez en omgeving, Mostar en Herzegovina), maar in toenemende mate ook in andere delen van Bosnië-Herzegovina de Moslim-invloed willen inperken. Dit zal de samenwerking in Federatie-kader in de praktijk ernstig kunnen gaan compliceren. Zoals uit het incident in Jelah blijkt, neemt ook de kans op gewapende confrontaties tussen beide bevolkingsgroepen toe. Zoals uit het optreden van IFOR bij Jelah blijkt, bestaat de mogelijkheid dat de implementatiemacht direct bij de strijd betrokken raakt.

Met ingang van 13 januari mogen zich op grond van het vredesverdrag in Bosnië-Herzegovina geen buitenlandse militairen meer bevinden, anders dan in IFOR- of ander door de VN gesanctioneerd kader. In de praktijk blijkt dat geen van de strijdende partijen aan deze verplichting heeft voldaan. Hoewel vele honderden "Mujahedin" (buitenlandse islamitische vrijwilligers) Bosnië-Herzegovina hebben verlaten dan wel op het punt staan dit te doen, zijn er aanwijzingen dat anderen zich bij de ABiH hebben aangesloten, de Bosnische nationaliteit hebben aangenomen of zijn ondergedoken. Hoewel de presentie van "Mujahedin" derhalve aanzienlijk is afgenomen (momenteel wordt hun aantal geschat op ±200), kunnen "hit-and-run"-acties van die zijde tegen IFOR toch niet geheel worden uitgesloten.

De Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO) hebben IFOR reeds op 31 december jl. laten weten dat zich geen Kroatische militairen meer in Bosnië-Herzegovina bevinden. Inderdaad is een groot aantal Kroatische eenheden die het afgelopen najaar in belangrijke mate hadden bijgedragen aan de

verovering van Bosnisch-Servisch gebied, inmiddels teruggetrokken naar Kroatië zelf. Er zijn echter kleine eenheden achtergebleven, die in de meeste gevallen nauw samenwerken met de HVO. Ook bevindt zich nog tenminste één door de Kroatische strijdkrachten bemand radarstation in het buurland. Overigens moet worden onderstreept dat reguliere Kroatische eenheden, indien de HVO-belangen dit vereisen, snel opnieuw naar Bosnië-Herzegovina kunnen worden overgebracht.

Ook de Bosnische Serviërs konden in het verleden rekenen op buitenlandse hulp. Zo werden de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) bijgestaan door "adviseurs" uit "Joegoslavië". Deze bijstand was clandestien en liet zich derhalve nauwelijks becijferen. Bovendien werden de VRS geholpen door vrijwilligers uit andere Slavische of Orthodoxe landen (zoals Rusland en Griekenland). Het is niet aannemelijk dat deze vrijwilligers per 13 januari volledig uit Bosnië-Herzegovina zijn teruggetrokken.

Naar verluidt hebben eenheden die loyaal zijn aan het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic blokkades opgeworpen bij de grens op de weg van hun vroegere hoofdplaats Velika Kladusa naar de Kroatische plaats Vojnic. Volgens de betreffende melding zouden zij het verkeer van Kroaten niet belemmeren, maar geen Moslims doorlaten. Het feit dat de betreffende militairen onderscheid maken tussen Kroaten en (aan de regering in Sarajevo getrouwe) Moslims kan evenwel verband houden met eerdere berichten dat de Kroatische regering Abdic (die nog steeds in de Kroatische hoofdstad Zagreb verblijft) en zijn aanhangers wil gebruiken om de Bosnische invloed in de omgeving van Bihac te beperken. Het gemelde optreden van de Abdic-troepen kan dan bedoeld zijn om de terugkeer van aan de Bosnische regering loyale Moslims naar west-Bosnië te verhinderen.

Kroatië

De VN-Veiligheidsraad heeft eerder deze week een resolutie aangenomen die de stationering van een nieuwe vredesmacht in Kroatië mogelijk maakt. In oost-Slavonië zal een "United Nations Transitional Authority for Eastern Slavonia" (UNTAES) worden gestationeerd voor de duur van één jaar, met de mogelijkheid voor uitbreiding met een tweede jaar. Deze moet toezien op en zo nodig bijdragen aan de uitvoering en naleving van het akkoord dat in november 1995 in Erdut is gesloten tussen de Kroatische regering en de (Servische) autoriteiten in oost-Slavonie. Zoals bekend voorziet deze overeenkomst in de demilitarisering van het gebied, de terugkeer van vluchtelingen en algemene verkiezingen als voorbereiding voor het uiteindelijke herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië. De daadwerkelijke demilitarisering van het gebied moet zijn gerealiseerd binnen dertig dagen nadat UNTAES in volledige sterkte (te weten 5000 man) zal zijn ontplooid. Onduidelijk is of UNTAES daarmee primair verantwoordelijk is voor deze demilitarisering.

Zoals bekend was de afgelopen maanden sprake van een politieke patstelling ten aanzien van oost-Slavonië, het enige Kroatische gebied dat nog onder Servische controle staat. De lokale Serviërs hadden onder massieve internationale druk het akkoord van Erdut ondertekend, maar hebben sindsdien geen enkele concrete stap gedaan in de richting van herstel van het Kroatische gezag; veeleer hebben zij, uit vrees voor de uiteindelijke Kroatische intenties, het vredesproces gecompliceerd en vertraagd. Dit is weer aanleiding geweest voor Kroatische dreigementen om desnoods gewapenderhand het herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië af te dwingen.

Tegen die achtergrond zal de Kroatische leiding, ondanks de bezwaren tegen een (ook in het verdrag van Erdut genoemde) overgangstermijn van twee jaar, bovenvermelde VN-resolutie positief waarderen. Zij kan daaraan de hoop ontleen dat er op korte termijn onder VN-auspiciën concrete stappen zullen worden gezet in de richting van een vreedzame herintegratie van oost-Slavonië in het Kroatische staatsverband. Veel zal naar verwachting afhangen van de maatregelen in het kader van de demilitarisering van het gebied; waarschijnlijk hoopt de Kroatische dat UNTAES actief zal optreden om de in het gebied aanwezige Servische strijdkrachten te ontwapenen. Mocht UNTAES aan deze verwachting (evenals UNCRO en UNPROFOR in het verleden) niet voldoen uit vrees voor directe confrontaties met de Serviërs, dan wordt een Kroatisch gewapend optreden tegen oost-Slavonië waarschijnlijk.

Met betrekking tot het zuidelijke Kroatische schiereiland Prevlaka heeft de Veiligheidsraad beslist dat VN-waarnemers daar tenminste dertig, en mogelijk zestig, dagen aanwezig zullen mogen blijven. Uiterlijk op 15 maart a.s. dient de Secretaris-Generaal van de VN aan de Veiligheidsraad rapport uit te brengen over de stand van zaken in de besprekingen tussen "Joegoslavië" en Kroatië over deze kwestie. Zoals reeds eerder gemeld, maakt "Joegoslavië" aanspraak op deze strategisch gelegen landtong omdat deze in het verleden voortdurend in gebruik is geweest van de Joegoslavische Federale strijdkrachten. Het afgelopen jaar is herhaaldelijk tussen beide landen overlegd over deze kwestie, die een belangrijk struikelblok vormt voor normalisering van de betrekkingen tussen beide landen.

Onlangs had Kroatië geëist dat de VN-waarnemers op 15 januari van het schiereiland zouden worden teruggetrokken. Tegen die achtergrond zal de Kroatische regering het jongste besluit van de Veiligheidsraad als een tegenvaller beschouwen. Vermeldenswaard is in dit kader dat er de afgelopen dagen sprake was van enige (verboden) Kroatische militaire activiteiten rond het schiereiland. Op korte termijn zijn Kroatische militaire operaties rond Prevlaka onwaarschijnlijk, omdat dit de VN zou provoceren en een oplossing van het conflict rond oost-Slavonië verder zou compliceren.

Vertegenwoordigers van Slovenië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina en Kroatië hebben onlangs in eerstgenoemd land een bijeenkomst gehouden over de problemen met betrekking tot de verdeling van de bezittingen van het voormalige Joegoslavië. Vele daarvan, zoals de tegoeden van de Joegoslavische Nationale Bank en voormalige Joegoslavische ambassades in het buitenland, zijn in de praktijk overgenomen door klein-Joegoslavië. Dit land stelt dat de andere voormalige deelstaten zich hebben afgescheiden van de Joegoslavische Federatie en dat derhalve alleen "Joegoslavië" recht heeft op de nalatenschap. De andere voormalige deelstaten stellen echter, in overeenstemming met de EG-commissie die in dit dispuut heeft bemiddeld, dat er sprake was van desintegratie van de Federatie, zodat van rechttopvolgerschap van Joegoslavië door klein-Joegoslavië geen sprake is. De kwestie is acuut geworden omdat de Joegoslavische tegoeden in het buitenland door de opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië" naar verwachting op korte termijn weer beschikbaar zullen komen. Naar verluidt hebben Kroatië, Slovenië, Bosnië-Herzegovina en Macedonië overeenstemming bereikt over hun onderlinge aanspraken en "Joegoslavië" een aandeel van 36,5% geboden in de tegoeden. Voor "Joegoslavië" is een akkoord van belang omdat het de weg vrij zou maken voor een snelle normalisering van de internationale status van het land en economische voordelen biedt.